

Nr 226.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens organisationsnämnd; given Stockholms slott den 3 mars 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, följande.

I propositionen nr 366/1943 framlades förslag till inrättande av en statens organisationsnämnd, varjämte för bestridande av kostnaderna för nämnden å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1943/44 äskades 50 000 kronor till förstärkning av det å riksstaten för nämnda budgetår med 100 000 kronor anvisade anslaget till Organisationsundersökningar m. m. I fråga om grunderna för dessa förslag torde jag få hänvisa till innehållet i nämnda proposition. Förslagen biföllos av riksdagen, som därvid (skr. nr 514) anförde bland annat följande.

En väsentlig uppgift för organisationsnämnden skulle enligt förslaget vara att bidra till rationaliseringsarbetet inom försvarsväsendet. Detta innebär ett överflyttande på denna nämnd av viktiga åligganden, som hittills ankommit på krisrevisionen. Till belysande härav må framhållas, att den inom krisrevisionen nyligen utförda omfattande undersökningen rörande handräckningstjänsten inom armén väsentligen bort ankomma på organisationsnämnden, därest denna varit inrättad. Nämnden torde väl ock få fortsättningsvis övertaga handläggningen av nämnda spörsmål, som i verkligheten innebär en av huvuduppgifterna för rationaliseringsverksamheten inom försvarsväsendet. Även vissa andra spörsmål, som krisrevisionen upptagit till behandling, torde av liknande skäl böra överflyttas på organisationsnämnden.

Efter framhållande av olika på hithörande spörsmål inverkan omständigheter uttalade sig riksdagen vidare för att krisrevisionen skulle upphöra och dess arbetsuppgifter fördelas mellan sakrevisionen, organisationsnämnden och en särskild revision för krisorganen, vilken borde inrättas av Kungl. Maj:t.

Kungl. Maj:t har den 10 december 1943 förordnat, att för organisationsundersökningar inom statsförvaltningen skulle från och med den 1 januari 1944 upprättas ett särskilt organ, benämnt statens organisationsnämnd, ävensom utfärdat instruktion för nämnden (SFS nr 931) samt fastställt personalförteckning ävensom meddelat ersättningsbestämmelser m. m. Personalförteckningen upptager endast en tjänst, nämligen befattningen såsom ordförande och chef i lönegraden C 15. Den 10 december 1943 har Kungl. Maj:t jämväl förordnat ordförande och chef i nämnden. Den 22 december 1943 har Kungl. Maj:t förordnat övriga ledamöter i nämnden, 6 till antalet, av vilka en tillika är nämndens kanslichef.

I årets statsverksproposition har uttalats, att det för nästa budgetår synes lämpligast att uppdelas medelsanvisningen till organisationsnämnden på ett avlönings- och ett omkostnadsanslag av förslagsanslags natur. I avvaktan på att definitiva anslagsäskanden skulle kunna erhållas från nämnden ha dessa anslag i statsverkspropositionen upptagits endast preliminärt och därvid beräknats till belopp som svara mot i propositionen nr 366/1943 gjorda uppskattningar av nämndens årliga medelsbehov, nämligen för avlöningar 150 000 kronor och för omkostnader 30 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 4 februari 1944 efter hemställan av chefen för försvarsdepartementet förordnat, att organisationsundersökningar skola verkställas inom försvaret under ledning av en särskild organisationsavdelning — försvarets centrala organisationskommitté — underställd statens organisationsnämnd, ävensom meddelat föreskrifter rörande kommitténs sammansättning m. m. I samband därmed har Kungl. Maj:t beträffande den av chefen för försvarsdepartementet tidigare tillsatta militära expeditionstjänstkommittén föreskrivit, att av de inom sistnämnda kommitté planerade men icke avslutade arbetsuppgifterna de som avse huvudsakligen förvaltningsfrågor snarast möjligt skola övertagas och fullföljas av försvarets centrala organisationskommitté samt att återstående icke avslutade uppgifter, avse-

ende huvudsakligen frågor av expeditionsteknisk natur, skola före den 1 juli 1944 slutföras inom expeditionstjänstkommittén.

I skrivelse den 18 februari 1944 har *statens organisationsnämnd* gjort framställning om medelsanvisning till nämnden för budgetåret 1944/45 ävensom om tilläggsstatsanslag för innevarande budgetår. Beträffande sina aktuella arbetsuppgifter har organisationsnämnden därvid anfört i huvudsak följande.

Kungl. Maj:t hade anbefallt nämnden dels att i samråd med respektive försvarsgrenschefer verkställa sådana undersökningar som kunde anses påkallade i anledning av en av statens krisrevision den 28 oktober 1943 gjord framställning rörande handräckningstjänsten inom armén, dels ock att i samråd med vederbörande militära chefer verkställa utredning bland annat angående arbetsuppgifterna och personalorganisationen inom högre militära staber. Vidare hade Kungl. Maj:t bestämt, att vissa av militära expeditionstjänstkommittén påbörjade utredningar avseende förvaltningsfrågor inom vissa områden av försvarsväsendet (bland annat kustartilleriet och örlogsstationerna) skulle snarast möjligt övertagas och fullföljas av organisationsnämnden.

Nämnden syntes även få räkna med att ett av centrala värnpliktsbyråns uppgjort förslag till personalorganisation vid inskrivningsexpeditioner samt arméns och flygvapnets mobiliseringsavdelningar (-sektioner) överlämnades till nämnden för fortsatt behandling.

Slutligen finge nämnas, att chefen för marinen hos nämnden anhållit om biträde med undersökning rörande handräckningstjänsten vid sjökrigsskolan.

Såsom framginge av det anförda hade organisationsnämnden och den nämnden underställda försvarets centrala organisationskommitté redan vid början av verksamheten ålagts synnerligen omfattande arbetsuppgifter på försvarsväsendets område. Av dessa hade i första hand frågan om handräckningstjänsten ansetts böra ofördröjligen upptagas till behandling. Vidare måste självfallet de utredningar, som skulle övertagas från militära expeditionstjänstkommittén, utan avbrott fullföljas. Även centrala värnpliktsbyråns förslag rörande inskrivningsväsendet m. m. borde snarast möjligt göras till föremål för nämndens handläggning. Inom den civila statsförvaltningen fortsatte organisationsundersökningarna i telegrafverket, statens järnvägar, postverket och domänverket.

Sedan en förberedande planläggning av de organisationsundersökningar, som vore erforderliga för utredning av nämnda frågor, nu ägt rum, hade nämnden funnit sig nödsakad att redan för innevarande budgetår hemställa om ökad medelsanvisning.

I fråga om personaluppsättning och medelsbehov framgår av nämndens skrivelse jämte inhämtade kompletterande upplysningar i huvudsak följande.

De årliga kostnaderna för grundlön och rörligt tillägg åt ordföranden utgjorde 24 800 kronor respektive 1 620 kronor. Kristillägg till ordföranden belastade icke detta anslag. Till arvoden åt övriga ledamöter i nämnden beräknades åtgå tillhoppa i runt tal 16 300 kronor. Därtill komme ersättningen för mistade avlöningsförmåner åt nämndens militära ledamot, 17 150 kronor i grundlön, 1 620 kronor i rörligt tillägg och 1 728 kronor i kristillägg. Kanslichefen, som icke åtnjöte särskild ersättning i sin egenskap av ledamot i nämnden, åtnjöte för närvarande ett månadsarvode av 1 200 kronor jämte tillägg därå motsvarande rörligt tillägg och kristillägg enligt de

för befattningshavare i statens tjänst gällande bestämmelserna, utgörande enligt nuvarande tillägg och minskat med utgående pensionsavdrag å den nuvarande kanslichefens ordinarie tjänst 17 055 kronor för år.

Antalet experter hos nämnden, för närvarande sju, varav två med halvtidstjänstgöring, hade visat sig otillräckligt. För undersökningarna angående handräcknings- och expeditionstjänsten ävensom övriga arbetsuppgifter inom försvaret behövde nämnden utöver militära sakkunniga jämväl ett antal civila experter. Medan den vid försvarsväsendet anställda personal som skulle biträda vid undersökningarna inom försvaret borde avlönas från anslag under fjärde huvudtiteln, borde det ankomma på nämnden att anställa och avlöna den övriga expertis som erfordrades för dessa undersökningar. Av nämndens nuvarande experter beräknades fyra, varav en med halvtidstjänstgöring, behöva avdelas för arbetet inom försvarsväsendet. Ytterligare två civila experter vore emellertid erforderliga inom försvaret. Från och med den 1 juli 1944, till vilken tidpunkt militära expeditionstjänstkommittén skulle ha upphört, borde nämnden för fullföljande av denna kommittés arbete övertaga två hos kommittén anställda civila experter. Antalet av nämnden anställda experter komme härigenom att utgöra tio. Avlöningskostnaderna för desamma kunde under nästa budgetår beräknas till 124 000 kronor. Med hänsyn till att Kungl. Maj:t under nästa budgetår kunde komma att anbefalla organisationsundersökningar även på andra områden av statsverksamheten än de nu aktuella samt enär det jämväl ålåde nämnden att i den mån så kunde ske utan eftersättande av övriga arbetsuppgifter tillhandagå statsmyndigheterna med råd och upplysningar i frågor som fölle inom nämndens verksamhetsområde, borde ett sammanlagt belopp av 150 000 kronor ställas till nämndens förfogande för avlöningar till experter. Därutöver beräknade nämnden för en hos nämnden nu anställd assistent 7 800 kronor, för skrivbiträden 13 000 kronor och för tillfälliga sakkunniga 5 000 kronor. De sammanlagda avlöningskostnaderna utgjorde alltså (24 800 + 1 620 + 16 300 + 17 150 + 1 620 + 1 728 + 17 055 + 150 000 + 7 800 + 13 000 + 5 000 =) 256 073 kronor.

Omkostnaderna hade nämnden beräknat till sammanlagt 85 300 kronor, varav 300 kronor för sjukvård, 75 000 kronor för reseersättningar och 10 000 kronor för expenser. Nämnden ville framhålla svårigheterna att i förväg beräkna kostnaderna för reseersättningar. Av de tio experter som beräknades vara anställda hos nämnden vid budgetårets början syntes åtta komma att under den huvudsakliga delen av året vara sysselsatta utom Stockholm. Enbart traktamentsersättningar till dessa kunde beräknas överstiga sammanlagt 50 000 kronor. Härtill komme avsevärda resekostnader. För ledning och kontroll av arbetet på linjen bleve det självfallet även nödvändigt med relativt fåta resor för ordföranden, nämndens militäre ledamot, kanslichefen och eventuellt även för annan ledamot av nämnden.

Nämnden har även funnit erforderligt med ytterligare medelsanvisning för innevarande budgetår. Av nämndens framställning jämte erhållna upplysningar i övrigt har härutinnan framgått i huvudsak följande.

Nämndens militäre ledamot, som tillika förordnats till ordförande i försvarets centrala organisationskommitté, hade för att helt kunna ägna sig åt arbetet med organisationsundersökningarna beviljats tjänstledighet från sin militära beställning. Till ersättning för mistade avlöningsförmåner åt denne under tiden fram till den 1 juli 1944 hade beräknats åtgå 9 092 kronor, vartill komme arvoden med 1 548 kronor. Därtill komme en merkostnad av 8 400 kronor för civila experter som erfordrades för undersökningarna inom för-

svarsväsendet och en merkostnad för biträdespersonal med 2 000 kronor. I reseersättningar hade man till följd av att undersökningarna inom försvarsväsendet och särskilt handräckningstjänsten beräknades behöva sättas i gång i full skala redan i mars 1944 nödgats räkna med en merkostnad av 17 000 kronor. Sammanlagda merkostnaden skulle därigenom uppgå till (9 092 + 1 548 + 8 400 + 2 000 + 17 000 =) 38 040 kronor. Enär å andra sidan övriga utgifter under innevarande år kunde beräknas till 13 000 kronor lägre belopp än vad som stode till förfogande å reservationsanslaget till organisationsundersökningar m. m., kunde tilläggsanvisningen begränsas till 25 000 kronor.

Krisrevisionens upphörande har medfört en avsevärd ökning av organisationsnämndens arbetsuppgifter i fråga om försvarsväsendet. Vidare tillkommer för nämnden en rad omedelbart aktuella arbetsuppgifter till följd av att densamma skall övertaga vissa delar av det utredningsarbete, som nu bedrivs av militära expeditionstjänstkommittén. Med hänsyn till storleken av försvarsväsendets medelsbehov är det givetvis angeläget, att organisationsnämndens verksamhet omedelbart inriktas på ett tillvaratagande i all den utsträckning som är möjlig av föreliggande besparings- och rationaliseringsmöjligheter på detta område. På grund härav anser jag mig böra tillstyrka en medelsanvisning till organisationsnämnden som avsevärt överstiger vad som ursprungligen beräknats. Kostnaderna för organisationsundersökningarna på det militära området böra, i överensstämmelse med de principer som gälla för motsvarande undersökningar inom den civila förvaltningen, fördelas sålunda, att på organisationsnämnden falla kostnader belöpande på nämndens ledamöter och av denna anställd expertis, medan kostnaderna för försvarets medverkan bestridas från vederbörliga anslag under fjärde huvudtiteln liksom även vissa kostnader för skrivhjälp, expenser m. m. Jag kan här begränsa mig till frågan om de på organisationsnämnden fallande kostnaderna.

*Departements-
chefen.*

Såsom i årets statsverksproposition förutsatts bör medelsanvisningen till organisationsnämnden för nästa budgetår uppdelas på ett avlönings- och ett omkostnadsanslag. Avlöningsstaten bör i vanlig ordning godkännas av riksdagen. Staten bör upptaga en ordinariepost, en arvodespost, en icke-ordinariepost och en post till rörligt tillägg.

Anslagsposten till avlöning till ordinarie tjänsteman bör upplaga avlöningskostnaderna exklusive rörligt tillägg och kristillägg för nämndens ordförande och chef. I enlighet härmed bör posten bestämmas till 24 800 kronor.

Från en anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör i första hand bestridas ersättning till andra ledamöter av nämnden än ordföranden. Ordföranden uppbär utöver sin avlöning som ordinarie tjänsteman icke någon ersättning för sitt ledamotskap. Kanslichefen, vilken jämväl är förordnad som ledamot i nämnden, uppbär icke heller särskild ersättning härför utöver sitt arvode som kanslichef. Den militäre ledamoten av nämnden, som tillika är förordnad att vid förhinder för ordföranden i hans ställe föra ordet i nämnden och som därjämte är, utan särskild ersättning, förordnad till ordförande i den nämnden

underställda försvarets centrala organisationskommitté, äger enligt beslut av Kungl. Maj:t denna dag uppbära ett månadsarvode av 350 kronor, alltså för år räknat 4 200 kronor. Därjämte åtnjuter sistnämnde ledamot ersättning för mistade avlöningsförmåner med ett belopp av 20 498 kronor, inberäknat rörligt tillägg och kristillägg, vilken ersättning i sin helhet synes böra bestridas från denna anslagspost. Envar av de fyra övriga ledamöterna uppbär ett månadsarvode av 200 kronor. Årskostnaden för dessa arvoden utgör alltså ($4 \times 12 \times 200 =$) 9 600 kronor. I arvodesposten bör jämväl inräknas till kanslichefen nu utgående ersättning, 17 055 kronor. Kungl. Maj:t torde därutöver böra äga möjlighet att disponera denna anslagspost för att bereda ledamot av nämnden ersättning för särskilt utredningsuppdrag i den mån så kan befinnas erforderligt. Något särskilt belopp för detta ändamål synes icke behöva inräknas i arvodesposten. I stället torde posten få upptagas förslagsvis. Med utgångspunkt från det nu anförda beräknar jag posten till ($4\,200 + 20\,498 + 9\,600 + 17\,055 =$) i runt tal 51 400 kronor.

Från en anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal böra bestridas kostnaderna för nämndens tjänstemän i övrigt ävensom för tillfälliga sakkunniga och tillfällig biträdeshjälp. Nämnden har för experter beräknat 150 000 kronor. Nämndens beräkningar härutinnan anser jag mig kunna godtaga med hänsyn till den avgörande betydelsen för organisationsundersökningarnas effektivitet, att expertis på olika områden står till nämndens förfogande i tillräcklig utsträckning. Likaså kan jag godtaga nämndens beräkning av avlöningskostnaderna för en assistent med 7 800 kronor, för skrivbiträden med 13 000 kronor och för tillfälliga sakkunniga med 5 000 kronor. Icke-ordinarieposten bör i enlighet härmed bestämmas till ($150\,000 + 7\,800 + 13\,000 + 5\,000 =$) 175 800 kronor. Med hänsyn till ovissheten om omfattningen av nämndens arbetsbörda för nästa budgetår torde posten böra upptagas förslagsvis och maximeras av Kungl. Maj:t.

Från posten till rörligt tillägg bör bestridas kostnaden för sådant tillägg till ordföranden, utgörande i runt tal 1 600 kronor.

I enlighet härmed bör avlöningsanslaget för nästa budgetår upptagas med ($24\,800 + 51\,400 + 175\,800 + 1\,600 =$) 253 600 kronor.

Mot nämndens beräkningar av *omkostnaderna* för nästa budgetår har jag intet att erinra. I enlighet härmed bör omkostnadsanslaget upptagas till 85 300 kronor, varav 300 kronor för sjukvård m. m., 75 000 kronor för reseersättningar och 10 000 kronor för expenser. Av det för expenser beräknade beloppet böra 2 600 kronor avses för bränsle, lyse och vatten och återstoden, 7,400 kronor, för övriga expenser.

Med hänsyn till angelägenheten av att organisationsundersökningarna inom försvaret icke försenas vill jag även tillstyrka att under rubriken Organisationsundersökningar m. m. för innevarande budgetår anvisas ett tilläggsstatsanslag av 25 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens organisationsnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor	24 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	51 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	175 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 600

Summa kronor 253 600;

dels till Statens organisationsnämnd: Avlöningar å riksstaten under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1944/45 anvisa ett *förslagsanslag* av

dels till Statens organisationsnämnd: Omkostnader å riksstaten under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1944/45 anvisa ett *förslagsanslag* av

dels ock till Organisationsundersökningar m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 under sjunde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Birger Öhman.

